

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2011
6. volební období

56.

USNESENÍ

výboru pro evropské záležitosti
z 9. schůze konané dne 13. ledna 2011

k Návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1466/97 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik /kód dokumentu 14520/10, KOM(2010) 526 v konečném znění/

k Návrhu nařízení Rady (EU) č. .../..., kterým se mění nařízení (ES) č. 1467/97 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku /kód dokumentu 14496/10, KOM(2010) 522 v konečném znění/

Výbor pro evropské záležitosti po vyslechnutí informace ředitelky Odboru mezinárodně právního a pro záležitosti EU MF PhDr. Jany Hendrichové a vrchního ředitele sekce Českého statistického úřadu Ing. Marka Rojíčka, Ph.D., po vyslechnutí zpravodajské zprávy posl. Jana Bauera a po rozpravě

s c h v a l u j e stanovisko, které je přílohou tohoto usnesení.

Jaroslav Lobkowicz v. r.
ověřovatel výboru

Jan Bauer v. r.
zpravodaj výboru

František Novosad v. r.
místopředseda výboru

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1466/97 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik

**KOM(2010) 526 v konečném znění, kód Rady 14520/10
Interinstitucionální spis 2010/0280/COD**

Návrh nařízení Rady (EU) č. .../..., kterým se mění nařízení (ES) č. 1467/97 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku

**KOM(2010) 522 v konečném znění, kód Rady 14496/10
Interinstitucionální spis 2010/0276/CNS**

- **Právní základ:**
Článek 121 odst. 6 SFEU.
Článek 126 odst. 14 druhý pododstavec SFEU.
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
18. 10. 2010
- **Datum projednání ve VEZ:**
18. 11. 2010 (1. kolo)
- **Procedura:**
Spolurozhodování.
Konzultace.
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Datované dnem 25. 10. 2010, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 19. 11. 2010 prostřednictvím systému ISAP.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Návrhy jsou v souladu s principem subsidiarity.
- **Odůvodnění a předmět:**
Komise dne 29. září 2010 zveřejnila balíček šesti návrhů týkajících se správy ekonomických záležitostí EU, který má posílit Pakt o stabilitě a růstu. Součástí balíčku je návrh na úpravu nařízení Rady č. 1466/97 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik (označované za preventivní složku), a návrh na úpravu nařízení Rady č. 1467/97 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku (označované jako nápravná složka).
Cílem návrhu, který se týká preventivní složky Paktu o stabilitě a růstu, je zajistit, aby členské státy sledovaly obezřetné fiskální politiky tak, aby nebylo nutné za účelem

ochrany udržitelnosti veřejných financí, jejíž porušení by mohlo mít negativní dopad na celou hospodářskou a měnovou unii, přistoupit k přísnějším formám koordinace.

Cílem návrhu týkajícího se nápravné složky Paktu o stabilitě a růstu je zabránit vzniku závažných chyb v rozpočtových politikách, které by mohly ohrozit udržitelnost veřejných financí, a vytvořit tak potenciální riziko pro hospodářskou a měnovou unii.

- **Obsah a dopad:**

Návrh na úpravu nařízení Rady č. 1466/97

Návrh zpřesňuje pravidla zahrnující obsah, předkládání, kontrolu a sledování stabilizačních programů a konvergenčních programů jako součástí mnohostranného dohledu Rady s cílem včas předejít vzniku nadměrných schodků veřejných financí a posílit dohled nad hospodářskými politikami a jejich koordinací.

Návrh zachovává předkládání stabilizačních programů (pro státy eurozóny) a konvergenčních programů (pro státy jejichž měnou není euro) Radě a Komisi v období od 1. do 30. dubna. V těchto programech státy uvádějí své plány pro dosažení střednědobých rozpočtových cílů, které jsou definovány jako procentní podíl HDP ve strukturálním vyjádření (tj. očištěný od cyklických vlivů a jednorázových a dočasných opatření).

Návrh zachovává stávající střednědobé rozpočtové cíle a požadavek konvergence ve výši 0,5 % HDP ročně, přičemž zajišťuje účinnost těchto opatření zavedením nové zásady obezřetné fiskální politiky. Podle této zásady by roční růst rozpočtových výdajů neměl být vyšší – a pokud nebyl dosažen střednědobý cíl, měl by být zřetelně nižší – než obezřetně plánované střednědobé tempo růstu HDP, pokud ovšem nedošlo k výraznému překročení střednědobého cíle nebo pokud nebyl růst rozpočtových výdajů překračující obezřetně plánovaný střednědobý růst kompenzován diskrečními opatřeními na straně příjmů.

Za závažné odchýlení od zásady obezřetné fiskální politiky se považuje, pokud jsou splněny tyto podmínky:

- překročení růstu výdajů splňujícího pravidla obezřetné fiskální politiky, které není kompenzováno diskrečními opatřeními zvyšujícími příjmy; případně diskrečními opatřeními snižujícími příjmy, která nejsou kompenzována snižováním výdajů;
- odchýlení má celkový dopad na saldo veřejných financí ve výši nejméně 0,5 % HDP v jediném roce nebo nejméně v průměru 0,25 % HDP ročně ve dvou po sobě následujících letech.

Odchýlení od obezřetné fiskální politiky se neposuzuje, pokud dotyčný členský stát výrazně překonal střednědobý rozpočtový cíl s přihlédnutím k existenci nadměrné makroekonomické nerovnováhy a rozpočtové plány předložené ve stabilizačním programu neohrožují dosažení tohoto cíle v průběhu programového období. Odchýlení se rovněž nemusí brát v úvahu v případě všeobecného závažného hospodářského útlumu.

Cílem této nově navrhované zásady je zajistit, aby neplánované rozpočtové příjmy nebyly utráceny, nýbrž byly použity ke snížení dluhu. Tato nová zásada poskytne doporučenou hodnotu, na jejímž základě bude Rada a Komise hodnotit fiskální plány jednotlivých členských států v programech stability a konvergenčních programech. Členskému státu, který nedodrží schválené tempo růstu rozpočtových výdajů a neprovede stanovená opatření na straně rozpočtových příjmů, bude moci Komise vydat varování, a bude-li tato situace přetrvávat či bude-li obzvláště závažná, obdrží tento stát též doporučení Rady učinit nápravná opatření.

Toto doporučení Rady vydané v rámci preventivní složky bude, dle návrhu nařízení o účinném vynucení rozpočtového dohledu v eurozóně, při prvním udělení a pouze pro státy eurozóny, podpořeno donucovacím mechanismem ve formě úročeného vkladu ve

výši 0,2 % HDP. Povinnost složit úročený vklad bude ukládána prostřednictvím nově navrhovaného mechanismu založeného na pravidle „obrácené většiny“: při vydání doporučení Rady se vklad stává splatným na základě návrhu Komise, pokud Rada do deseti dnů nerozhodne kvalifikovanou většinou o opaku. Rada může snížit výši vkladu pouze jednomyslně nebo na základě návrhu Komise a zdůvodněné žádosti dotyčného členského státu. Vklad bude navrácen s úrokem poté, co Rada dospěje k názoru, že situace, která k uplatnění tohoto opatření vedla, již pominula.

Účelem návrhu (nápravné složky Paktu o stabilitě a růstu) je tedy zabránit vzniku závažných chyb v rozpočtových politikách, které by mohly ohrozit udržitelnost veřejných financí, a vytvořit tak potenciální riziko pro hospodářskou a měnovou unii. Z toho vyplývá povinnost členských států zabránit vzniku nadměrného schodku veřejných financí ve srovnání se stanovenou numerickou hranicí schodku veřejných financí (3 % HDP) a veřejného dluhu (60 % HDP nebo hodnota, která se této hranici dostatečně blíží).

Návrh na úpravu nařízení Rady č. 1467/97

Návrh zpřesňuje ustanovení týkající se urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku a jeho cílem je zabránit vzniku nadměrných schodků veřejných financí, a pokud již k jejich vzniku dojde, napomoci jejich rychlému odstranění.

Povinností členských států je zabránit vzniku nadměrného schodku veřejných financí ve srovnání se stanovenou číselnou hranicí schodku veřejných financí (3 % HDP) a veřejného dluhu (60 % HDP nebo hodnota, která se této hranici postupně blíží). Postup při nadměrném schodku, kterým se provádí zákaz nadměrných schodků, stanoví sled kroků, mezi které v případě členských států eurozóny patří i případné uvalení finančních sankcí.

V dosavadní praxi se postup při nadměrném schodku téměř výhradně zaměřoval na hranici „3 % HDP“ a zadluženost doposud hrála pouze okrajovou roli, i když kritéria schodku a dluhu jsou v zásadě rovnocenná.

Aby bylo kritérium dluhu v rámci postupu při nadměrném schodku funkční, navrhuje se přijmout doporučenou číselnou hodnotu, pomocí které by bylo možné posoudit, zda poměr dluhu dostatečně klesá směrem k hranici 60 % HDP. Dle návrhu se bude poměr dluhu vůči HDP přesahující 60 % považovat za klesající, pokud se odstup od 60% referenční hodnoty za předchozí tři roky snižoval tempem řádově jedné dvacetiny ročně. Nedosažení této doporučené číselné hodnoty však nemusí nutně vyústit v to, že bude u dotyčného státu zahájen postup při nadměrném schodku. Takové rozhodnutí by muselo zohlednit všechny rozhodující faktory, zejména faktory sloužící k posouzení vývoje dluhu, například zda snižování dluhu brání velmi nízký nominální růst, a zároveň rizikové faktory spojené se strukturou dluhu, zadlužeností soukromého sektoru a implicitními závazky souvisejícími se stárnutím populace. V souladu s větším důrazem na zadluženost by se v případě nesplnění kritéria schodku měly více zohlednit rozhodující faktory, pokud se výše dluhu země nachází pod hranicí 60 % HDP.

Navrhovaný flexibilnější přístup, pokud jde o zohledňování rozhodujících faktorů v procesu zjišťování existence nadměrného schodku, by také měl pomoci zemím, které provádějí systémové penzijní reformy, po uplynutí pětiletého přechodného období, jež je v současnosti stanoveno. Zvláštní ustanovení Paktu o stabilitě a růstu týkající se systémových penzijních reforem a věnované kritériu schodku se také rozšiřují na kritérium dluhu, a to zavedením shodného pětiletého přechodného období pro zhodnocení čistých nákladů na tyto reformy při posuzování souladu s kritériem dluhu.

Návrh zavádí flexibilnější přístup při rozhodování o existenci nadměrného schodku pro státy zavádějící penzijní reformy, pokud mají dluh pod 60 % HDP. U těchto států se nově zohlední náklady penzijních reforem v případě, že jejich deficit není blízký referenční

hranici 3 % HDP. Přesáhne-li deficit referenční hranici, nebude Komise zvažovat zahájení procedury při nadměrném schodu, jestliže po odečtení uznatelných nákladů na penzijní reformy nepřekročí deficit referenční hranici. V současném znění nařízení jsou náklady penzijních reforem zohledněny pouze v případech, že deficit zůstává blízký referenční hranici u všech členských států, bez ohledu na jejich zadlužení. Tato nově stanovená kritéria pro zohlednění důchodové reformy u schodku budou nově upatňována i pro dluh, zavedením stejného pětiletého období pro zohlednění čistých nákladů penzijních reforem při hodnocení plnění dluhového kritéria. Stejněmu zacházení při zahajování nebo ukončení procedury při nadměrném schodku by měl podroben opačný postup, tedy pokud vláda členského státu ustoupí z předchozí částečné nebo úplné implementace systémových penzijních reforem.

Prosazování postupu při nadměrném schodku je posíleno zavedením nové řady finančních sankcí pro členské státy eurozóny. Tyto sankce by se měly uplatňovat v mnohem dřívější fázi procesu a byly by odstupňovány.

Kdykoli Rada rozhodne o uplatnění sankcí vůči zúčastněnému členskému státu, vyžaduje se zpravidla pokuta, která se skládá z pevné složky ve výši 0,2 % HDP a z pohyblivé složky. Pohyblivá složka se rovná jedné desetíně rozdílu mezi schodkem vyjádřeným v procentech HDP za předchozí rok a buď referenční hodnotou schodku veřejných financí, nebo v případě, že se nedodržení rozpočtové kázně týká kritéria dluhu, celkovým saldem veřejných financí vyjádřeným v procentech HDP, kterého mělo být dosaženo ve stejném roce.

Navrhuje se, aby uhrazené pokuty byly rozdělovány mezi zúčastněné členské státy, u kterých není zjištěn nadměrný schodek a které nepodléhají postupu při nadměrné nerovnováze, v poměru k jejich podílu na celkovém hrubém národním důchodu těchto způsobilých členských států.

Při rozhodování o ukládání nových sankcí v souvislosti s následnými kroky postupu při nadměrném schodku u členů eurozóny se bude používat mechanismus založený na pravidle „obrácené většiny“. Konkrétně v každé fázi postupu při nadměrném schodku Komise navrhne relevantní sankci, která bude považována za schválenou, pokud Rada do deseti dnů nerozhodne kvalifikovanou většinou o opaku. Výši neúročeného vkladu nebo pokuty bude moci Rada snížit nebo zrušit pouze jednomyslně nebo na základě konkrétního návrhu Komise vycházejícího z mimořádných hospodářských okolností nebo na základě odůvodněné žádosti dotyčného členského státu.

- **Stanovisko vlády ČR:**

Vláda ČR vítá předložení uvedených návrhů a obecně podporuje takový přístup, který zajistí větší důvěryhodnost a vynutitelnost rozpočtového dohledu s tím, že primární odpovědnost za rozpočtovou politiku mají vlády členských států.

Vláda ČR souhlasí se zavedením mechanismu obráceného hlasování v Radě pouze za předpokladu, že bude používán jen při rozhodování Rady kvalifikovanou většinou o existenci nadměrného schodku a nebude jeho uplatňování rozšiřováno při rozhodování Rady v dalších oblastech (např. návrhy Komise k nápravné složce).

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**

Předpokládá se, že v Evropském parlamentu bude návrh projednán na zasedání Hospodářského a měnového výboru (garanční výbor) v dubnu 2011 a na plenárním zasedání Evropského parlamentu v červnu 2011.

Termín projednání návrhu v Radě není znám.

- **Závěr:**

Výbor pro evropské záležitosti

1. bere na vědomí

- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1466/97 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik
- Návrh nařízení Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1467/97 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku;

2. schvaluje rámcovou pozici vlády ČR ze dne 25. října 2010 k těmto návrhům;

3. žádá vládu, aby ho informovala o dalším průběhu projednávání tohoto dokumentu v orgánech Rady;

4. usnáší se postoupit dokument spolu se svým usnesením a rámcovou pozicí vlády ČR k informaci rozpočtovému výboru;

5. žádá předsedkyni Poslanecké sněmovny, aby v souladu s ustanovením § 109a, odst. 3 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny zařadila projednání těchto návrhů nařízení na nejbližší pořad schůze Sněmovny.

Jaroslav Lobkowicz v. r.
ověřovatel výboru

Jan Bauer v. r.
zpravodaj výboru

František Novosad v. r.
místopředseda výboru